

Tupakkapolitiikan edistykselliset toimet ja tupakan loppupeli

MITÄ? >>> Painopisteen siirto tupakkaepidemian lopettamiseen

Lähestymistapana niin kutsuttu tupakan loppupeli viestii perustavanlaatuisesta muutoksesta tupakkapolitiikassa. Sillä tavoitellaan kansanterveyteen pysyvää, rakenteellista muutosta luopumalla vaiheittain tupakan myynnistä ja vähentämällä kulutusta niin, että tiettyyn aikarajaan mennessä käyttö väestössä laskee hyvin alhaiselle tasolle. Tupakan lisäksi mukaan voidaan laskea kulutustuotteena myytävät nikotiinituotteet.

Vuonna 2021 julkaistu Euroopan syöväntorjuntasuunnitelma tarjoaa esimerkin tästä lähestymistavasta. Sen tavoitteena on tupakaton sukupolvi, jossa alle 5 % Euroopan väestöstä käyttää tupakkaa vuonna 2040.

MIKSI? >>> Suojataan nykyisiä ja tulevia sukupolvia

Jokaisen oikeus terveyteen on turvattu ihmisoikeussopimuksilla sekä lasten oikeuksien sopimuksella, ja sitä edistetään YK:n kestävän kehityksen tavoitteilla. EU edellyttää korkeaa terveydensuojelua kaikissa politiikoissaan. Kansainvälinen tupakkapuitesopimus WHO FCTC kannustaa osapuolia sopimusta pidemmälle meneviin toimiin (Artikla 2.1) nykyisten ja tulevien sukupolvien suojaamiseksi tupakan käytön ja sille altistumisen haitallisilta vaikutuksilta. Keskeistä on myös nikotiiniriippuvuuden ehkäisy (Artikla 5.2b).

MITEN? >>> Vahvistetaan tupakkapuitesopimuksen toimeenpanoa ja edistetään innovaatiota

Tupakan loppupeli voidaan saavuttaa kahdella toisiaan täydentävällä tavalla:

- Kansalliset strategiat: Sisällytetään kansallisiin tupakkapoliittisiin tai terveyden edistämisen ohjelmiin mitattavat tavoitteet, ja määritellään selkeästi niiden kohteena olevat tuotteet.
- Edistykselliset tupakkapoliittiset toimet: Toteutetaan yksittäisiä toimia myös ilman laajempaa kansallisesti asetettua tavoitetta. Suurimman osan maista olisi ensin perusteellisesti toimeenpantava tupakkapuitesopimus sekä sen parhaat käytännöt ("best buys", MPOWER). EU:ssa tupakkatuotteita, -verotusta ja -mainontaa koskevien direktiivien sekä savuttomia ympäristöjä koskevan suosituksen säännöllinen ja ennakoiva päivittäminen on ratkaisevan tärkeää.

Keskeisiä näkökulmia

1. KESKITETÄÄN HUOMIO TUOTTEISIIN JA TARJONTAAN: Tupakan loppupelin kohteena on tupakkateollisuus tuotteineen, eivät tupakka- tai nikotiinituotteita käyttävät ihmiset. Heitä ei tule leimata, sillä he kärsivät usein pitkäkestoisesta riippuvuudesta.
2. SISÄLLYTETÄÄN TEHOKAS LOPETTAMISEN TUKI tupakan loppupelistrategioihin ja -toimiin, erityisesti terveyden eriarvoisuuden vähentämiseksi.
3. PRIORISOIDAAN KEINOJA, joilla voidaan odottaa olevan merkittäviä vaikutuksia, perustuen näyttöön ja soveltuvuuden arviointiin paikallisessa kontekstissa.
4. VASTUSTETAAN TEOLLISUUDEN VAIKUTUSYRITYKSIÄ: Tupakkapuitesopimuksen 5.3 Artiklaa on noudatettava. Teollisuuden edistämiä haittojen vähentämisen aloitteita on syytä tarkastella kriittisesti. Niillä tavoitellaan omaa etua, riippuvuuden ja myynnin ylläpitämistä, politiikkatoimien jarruttamista sekä uusia käyttäjiä. Varovaisuuden noudattaminen niiden kohdalla on erityisen tärkeää sellaisilla politiikan osa-alueilla, joilla sääntely on heikompaa.

WHO FCTC YDINTOIMET

VAADITUT politiikat ja toimet
MPOWER "best buys"

WHO FCTC
SYVENTÄVÄT TOIMET
SUOSITELLUT politiikat ja toimet

EDISTYKSELLISET TOIMET
Politiikat ja toimet, jotka menevät pidemmälle kuin WHO FCTC

Euroopan syöväntorjuntasuunnitelma
TUPAKATON SUKUPOLVI:
Alle 5 % väestöstä käyttää tupakkaa vuonna 2040

TYÖKALUPAKETTI TUPAKAN LOPPUPELIIN

WP9 on tuottanut verkkoon työkalupaketin, jonka tarkoituksena on helpottaa erilaisiin konteksteihin soveltuvien politiikkavaihtoehtojen arviointia ja kehittämistä. Se on saatavilla kesäkuusta 2024 lähtien osoitteessa www.tobaccoendgametoolkit.eu. Työkalupaketissa on tietoa tupakan loppupelin käsitteestä ja edistyksellisistä toimista, sekä tapausesimerkkejä, tutkimusnäyttöä, julkaisuja, myytinmurtamista, hyviä käytänteitä ja keinoja haasteiden ratkaisemiseksi.

Hyödyllisiä lähteitä:

Article 168, Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union. Document 12012E/TXT.

Decision FCTC/COPI0(11) Panama Declaration.

Decision FCTC/COPI0(20) Contribution of the WHO FCTC to the promotion and fulfillment of human rights.

McDaniel PA, Smith EA, Malone RE. The tobacco endgame: a qualitative review and synthesis. *Tob Control*. 2016 Sep;25(5):594-604. doi: 10.1136/tobaccocontrol-2015-052356.

Edwards R, Hoek J, Karreman N, Gilmore A. Evaluating tobacco industry 'transformation': a proposed rubric and analysis. *Tob Control*. 2022 Mar;31(2):313-321.

doi:10.1136/tobaccocontrol-2021-056687.

Peeters S, Gilmore AB. Understanding the emergence of the tobacco industry's use of the term tobacco harm reduction in order to inform public health policy. *ToB Control*. 2015 Mar;24(2):182-9. doi: 10.1136/tobaccocontrol-2013-051502.